

Televizyon şovları ve nefret söylemi

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis

İnsanların bir gecede meşhur olmasına olanak sağlayan realite şovlarında kullanılan nefret söylemi ve olumsuz örnek teşkil eden davranışların televizyonlar tarafından meşrulaştırıldığı ve daha büyük kitlelere ulaştırıldığı bir gerçektir

Televizyon şovları ve nefret söylemi

Televizyonculuğu kitle iletişim araçları arasında en zor sektör olarak gösterebiliriz. Zira televizyon yayını yapabilmek için diğer kitle iletişim araçlarına göre daha fazla maddi kaynağa ve kalifiye elemana ihtiyaç duyarız. Televizyon başındaki insanları eğitmek, eğlendirmek ve bilgilendirmek zannedildiği kadar kolay işler değildir. Bu hafta televizyonculuğun eğlendirme işlevini ele almak ve bunu da ekranlarımıza yansıyan “reality show” (realite şov) üzerinden yapmak istiyorum.

Bir gecede meşhursun!

Realite şovları; sıradan insanların hayatlarının izleyicilerle buluşturulduğu, televizyonların bir program türüne verdiğimiz isimdir. Ayrıca bu tür programlar izleyenlere bilgi vermektense eğlenceli vakit geçirme imkânı sunmaktadır. Bir başka ifadeyle, insanların bir gecede meşhur olmasına olanak sağlayan platformlardır. Bu durumu modern yaşamın ve popüler kültürün bir parçası olarak da görebiliriz. Söz konusu programlara Kıbrıs Türk televizyonlarında rastlanılması zordur. Zira bahse konu programlar yüksek maliyetler, kalifiye elemanlar ve sponsorlar ile üretilmektedir. Kıbrıs Türk televizyonlarının haber, kültür ve sanat ağırlıklı programlar ürettiğini biliyoruz. Televizyon yöneticileri bu tür programları maliyeti düşük olduğu için tercih etmektedir.

Kısa yoldan gelen zenginlik

Bu noktadan hareket ettiğimizde, toplum içinde bazı konularda yeteneğe sahip olan veya hiçbir konuda yeteneği olmasa dahi bu tür programlara katılan kişiler vardır. Yazının girişinde de ifade

ettiğim gibi, bir gecede şöhret olmak ve hayatının geri kalanın sözde “ünlü” veya “sanatçı” bir insan olarak geçirmek birçok gencin hayali olmaya başladı. Televizyonculuğun gelmiş olduğu eğlence odaklı yayıncılık anlayışı noktasında, bireylerin de kısa yoldan zengin veya ünlü olma hayali kurması gayet doğaldır.

Eleştiriye açık değil

Televizyonlarda son yıllarda artış gösteren ve izleyicilerden ciddi oranda reyting alan bu tür yayınlara örnek verecek olursak; Survivor, Yetenek Sizsiniz, Ben Bilmem Eşim Bilir, O Ses Türkiye, X Factor Star Işığı, Biri Bizi Gözetliyor vb. programlardan bahsedebiliriz. Programların ortak noktası; istenildiği kadar reyting toplamışsanız, ileride şöhret olma yolunda önemli bir eşiği geçmiş olursunuz. Ayrıca söz konusu programlarda kullanılan kurgu tekniği ile her zaman görmemizin istenildiği açılardan kareler bizlere ulaşıyor. Böylece düşünmeniz ve kanaat oluşturmamız televizyoncuların istediği doğrultuda olmaktadır. Bir başka ifadeyle, televizyoncular içeriklerinin tüketilmesini isterken, sorgulanmasını veya eleştirilmesini kolay kolay kabul etmezler.

Çatışma = Reyting

Biraz da realite şovlarının içeriklerinden bahsetmek istiyorum. Realite şovlarının içerisinde çatışma, negatifik, şiddet, drama ve ötekileştirici nefret söylemleri üst seviyede yaşanmaktadır. Hatta bu durumların oluşabilmesi için yapımcılar elinden gelen gayreti göstermektedir. Zira çatışma ve anormallikler reyting ile eş değer görülmektedir. Realite şovlarının bir diğer özelliği ise eleme formatına göre yarışmaların düzenlenmesi. Böylece hem yarışmacılar arasında ciddi bir rekabet ve çatışma ortamı yaratılıyor hem de o stres ile ortaya çıkabilecek durumlar ekranlara taşınıyor.

Yaratılan gerçeklik

Her ne kadar da bu tür televizyon program türleri “realite şovları” olarak isimlendirilse de sanırım temel amaç yapımcıların yarattığı “realitenin” (gerçekliğin) sorgulanmamasını sağlamaktır. Yani daha programı izlemeye başlamadan olayın gerçek olduğuna dahi bir inanç oluşturuluyor ki izlediklerimizin bir kurgudan ve şovdan ibaret olduğunu anlamayalım. Unutmamalıyız ki bu programlara katılan kişilerin birçoğu bilinçli olarak rol kesmekte ve olduğundan farklı bir karaktere bürünmektedir. Bir yarışmacı kamera önü oyunculuğu

eğitimi almamış olsa bile süreç içerisinde ekranlardaki insanları etkileyebilmek adına nasıl davranacağını renmektedir.

Sözde takdir

Realite şovlarında sıkça karşılaştığımız bir başka durum ise yapımcılar tarafından yaratılan ve ekranlara taşınan "karakterler"dir. Bu karakterler zaman zaman kahraman olarak sunuldukları gibi, zaman zaman da en dürüst, en masum, en iyi insan olarak karşımıza çıkıyorlar. Son yaşadığımız Survivor rneğinde olduğu gibi; program boyunca en uçlarda olan kişiler sözde izleyicilerden takdir görüyor. Özellikle "sözde" diyorum, çünkü bu programlarda kullanılan kısa mesaj tekniğinin doğru işlemediğini biliyoruz. Yapımcılar istediği yaşışmacıya istediği oranda oy takviyesi yapabiliyor. Böylece, adada kalması istenen yaşışmacılar bir şekilde adada tutulabiliyor.

Nefret söylemleri artıyor

Bundan nceki Survivor yaşışmalarını da takip eden birisi olarak, şunu ifade etmeliyim ki nefret söylemlerinin en fazla yaşandığı program bu sezon olmuştur. Daha nceki sezonlarda da yaşışmacılar kendi arasında kavga etmiş olabilir, ancak bir birlerine hakaret ve aşağılama içeren ifadeler bu sezondaki kadar fazla olmamıştı. Özellikle konsey tartışmalarında, toplumun farklı kesimlerinden bir araya getirilmiş insanların bir yaşışmada olduğu unutulur ve açlığın da getirdiği bir ruh haliyle yorumlar yaptığının gördük. Bu tartışmaları nefret söylemi kategorisine koyuyorum çünkü bir yaşışmacı diğerinin kültürüne, kullandığı şiveye, kıyafetine, takılarına ve vücut diline kadar eleştiri getirebiliyor. Yani tartışmalar olayın ne olduğundan çok, farklı bir zeminde sürdürülüyor.

Sorunlar nlenebilir mi?

Arkadaşlarını aşağılayarak, hakaretler ederek ve gururunu kırarak bir söylem tarzı benimsedikten sonra, "ne yapayım kardeşim, benim geldiğim yerde böyle, ben buyum" demek sizi nefret söyleminden kurtarmayacaktır. Elbette bu kadar farklı insanın aynı adada olması beraberinde bazı sorunları da getirmektedir. nemli olan bu sorunlara verdiğimiz tepkilerdir. Ancak verilen fiziksel ve dilsel tepkilerin çoğunda kabadayılık, şiddet, çatışma, kin ve nefret ön plana çıkmaktaydı. Sadece fiziksel şiddetin cezalandırıldığı bir formatta ise bunların yaşanması ve

önleneememesi doğaldır. Zaten önlemek içinde ayrı bir çaba gösterilmiyor, aksine reytingin artacağını düşünmek kulağa daha hoş geliyor.

Şov devam etmeli!

Sonuç olarak yarışmada yer alan kişiler şovun bir parçası gibi hareket ettiler. Hal böyle olunca da kabadayılık ve nefret söylemleri programın izlenirliğini artırdığı için yayımcılardan fazla müdahale gelmedi. Veya geldiyse bile göstermelik olarak geldi. Ekranlardan herkesin aynı şekilde etkilenmediğini biliyoruz. Ama olumsuz örnek teşkil eden davranışların da televizyonlar tarafından meşrulaştırıldığı ve daha büyük kitlelere ulaştırıldığı da bir gerçek. Nefret söylemlerini ve davranışlarını televizyonlardan öğrenen kişiler sokakta aynı şekilde davranmaya başlarsa durum ne olacak?